

A Fővárosi Ítéltábla a Bojkó Ügyvédi Iroda (**cím**, ügyintéző: dr. Bojkó Dóra ügyvéd) által képviselt I.rendű felperes neve(**I. rendű felperes címe**) I. rendű, II.rendű felperes neve(**II. rendű felperes címe**) II. rendű felpereseknek, a dr. Szatmári-Margitai Gergely ügyvéd (Szatmári-Margitai Ügyvédi Iroda, **cím**) által képviselt alperes neve(**alperes címe**) alperes ellen személyiségi jog megsértésének megállapítása iránt indított perében a Budapest Környéki Törvényszék 2018. július 5. napján meghozott 21.P.21.808/2016/33. számú ítélete ellen az alperes részéről 34. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti. Fellebbezett rendelkezéseit részben megváltoztatja, a felperesek által egyetemlegesen fizetendő perköltséget 506.000 (Ötszázhatezer) forintra felemeli, az alperes illetékfizetési kötelezettségét 240.000 (Kétszáznegyvenezer) forintra leszállítja, az állam által viselt illetéket 1.260.000 (Egymillió-kétszázhatvanezer) forintra felemeli. Egyebekben az ítélet fellebbezett rendelkezéseit helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. felperesnek 37.500 (Harminchétezer-ötszáz), a II. rendű felperesnek 62.500 (Hatvankétezer-ötszáz) forint másodfokú perköltséget, továbbá térítsen meg az államnak a Nemzeti Adó- és Vámhivatal felhívására 320.000 (Háromszázhuszezer) forint fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A korábban **K.-n** lakó felperesek házastársak, házasságukból három leány gyermekük született. Az I. rendű felperes 1999-től rendszeresen járt át **M.-re** dolgozni. A II. rendű felperes 2003-2004. körül jött utána **M.-re**, ezt követően itt éltek és dolgoztak és csak alkalmanként, látogatóba jártak vissza **U.-ba**. Legnagyobb lányuk, **R.E.** tanulmányai befejezését követően költözött **M.-re**, a felperesekkel élt együtt, 2012-ben magyar állampolgárságot szerzett, rendszeresen házakhoz járt takarítani, ebből származott jövedelme.

2014. január 15-én 11 óra 30 perc körüli időben **T.** lakott területén a főúton, **B.** irányából **B.** felé **V.L.** ittas állapotban vezette a tulajdonát képező személygépkocsit. Ezt megelőzően nevezett munkavégzéséből hazatérve nagy mennyiségű alkoholt fogyasztott, és kb. 3 órás alvást követően édesanyját vitte személygépkocsival a gyógyszerárba.

V.L. T.-ben haladva személygépkocsijával, a lejtős útszakaszon az előtte haladó tehergépkocsit megelőzte, majd sebességét nem csökkentve tért vissza haladási irányának megfelelő sávba. A **T., F. út 43.** szám előtti jól belátható útszakaszon jelzőtáblával jelzett gyalogos-átkelőhely és az út mindkét oldalán buszmegálló öböl van, az úton a megengedett legnagyobb haladási sebesség 50 km/h. **V.L.** gépkocsijával az adott útszakaszt kb. 70 km/h sebességgel közelítette meg, nem észlelte a kijelölt gyalogos-átkelőhely középvezetékében neki balról jobbra, az úttestre merőlegesen kerékpárral áthaladó **R.E.-t**, akit fékezés nélkül elütött. Az ütközés következtében **R.E.** előbb felcsapódott az őt elütő személygépkocsi motorháztetejére és szélvédőjére, majd az elütési helytől kb. 37 méter távolságban a vízelvezető árokba zuhant. A baleset során **R.E.** olyan súlyos sérüléseket szenvedett, hogy a helyszínen életét veszítette. **V.L.-t** az ellene indított büntetőeljárásban az elsőfokú bíróság bűnösnek mondta ki ittas állapotban való járművezetés bűntettében és ezért őt 5 év börtönbüntetésre és 6 év közúti járművezetéstől való eltiltásra ítélte. A másodfokú bíróság ítéletével a szabadságvesztés büntetés tartamát 4 évre enyhítette, egyebekben az elsőfokú ítéletet helyben hagyta. Az alperes **V.L.-val** kötött kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás alapján a felperesek részére személyenként 1.500.000 forint nem vagyoni kártérítést és a II. rendű felperes részére 840.400 forint temetési költséget fizetett ki, melyek után a kamataival együtt összesen 3.998.940 forintot teljesített.

A felperesek módosított keresetükben az alperest összesen 15.000.000 forint nem vagyoni kár megfizetésére kérték kötelezni (amelyből az I. rendű felperest 5.000.000 forint, a II. rendű felperest 10.000.000 forint illeti) oly módon, hogy ebből a bíróság vonja le az alperes által a részükre már teljesített személyenkénti 1.500.000 forint kártérítést. Kötelezze továbbá az alperest a marasztalási összeg 2014. január 15-től járó késedelmi kamata megfizetésére is. Tényállításuk szerint, lányuk halálával nemcsak a teljes családban éléshez fűződő személyiségi jogaik sérültek, hanem a jövőt illetően is teljesen kilátástalan helyzetbe kerültek. Életvitelszerűen **M.-n** élnek, magyar állampolgárok, ezért a magyar viszonyok között kell tovább élniük úgy, hogy részükre gyermekük már sem érzelmi, sem más jellegű támaszt nem nyújthat. Biztonságérzetüket elvesztették, gyermekük halálát nem tudják feldolgozni, a II. rendű felperes ebbe belebetegedett, ami súlyosan kihat fizikai állapotára is, ezért nem tud dolgozni.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. A kereset jogalapját a kötelező felelősségbiztosítás alapján nem vitatta, a felperesek nem vagyoni kártérítési igényét azonban eltúlzottnak tartotta. Álláspontja szerint a II. rendű felperes kárenyhítési kötelezettségét elmulasztotta, mert késve fordult szakorvoshoz, az orvos által felírt gyógyszert nem szedi, ezért áll fenn nála a hátrányos pszichés állapot.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az I. rendű felperesnek 2.500.000 forint, a II. rendű felperesnek 4.500.000 forint nem vagyoni kártérítést, valamint ezen összegek után 2014. január 15-től a kifizetésig járó, a naptári félév első napján érvényes késedelmi kamatát. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte a felpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg az alperesnek 390.000 forint perköltséget. Az alperest kötelezte, hogy fizessen meg a Budapest Környéki Törvényszék Gazdasági Hivatala Bevétele Csoportja részére 252.460 forint előlegezett szakértői díjat, továbbá térítsen meg az államnak 525.000 forint eljárási illetéket, a fennmaradó 975.000 forint illetéket az állam viseli.

A megállapított tényállás szerint, gyermekük váratlan és tragikus halálát a felperesek elhúzódó gyászreakció keretében tudták csak felfogni. Az átlagosnál nagyobb lelki terhet okozott számukra, hogy gyermekük testét koporsóban **K.-ra** szállították és korábbi lakóhelyükön temették el. Az I.

rendű felperes esetében a gyermek halála miatt megélt veszteség részben tekinthető feldolgozottnak, diszforiás hangulat jellemző rá, szorongásos készenléti állapottal, amellyel nehezített alkalmazkodás járul eredményként, hangulatilag labilis és indulatilag eltöltött lelkiállapotú személy. A II. rendű felperesnél hipertrofikus (túlzott mélységű) gyászreakció zajlott le, gyermeke elvesztését még nem volt képes teljesen feldolgozni. Nála tartósan és intenzíven megmaradt a düh, a bűntudat, az önvádolás érzése, amely akadályozza a gyászfolyamat lefutását. A temetést követően a II. rendű felperes gyakorlatilag lelkiileg összeomlott, ami oda vezetett, hogy 2014. május 5-től 27-ig súlyos depressziós epizóddal a ... Rehabilitációján kezelték. Gyógyszeres kezelésre állapota javult, azonban ismételten itt kezelték 2014. október 21. és november 13. között.

A tényállás alapján az elsőfokú bíróság megítélése szerint a kereset nagyobb részben alapos. A kereset elbírálására a baleset idején hatályos 1959. évi IV. törvény (továbbiakban: Ptk.) rendelkezéseit kellett alkalmazni. Az alperes a jogalapot nem vitatta, ezért a bíróságnak a felpereseket ért hátrány jellegét, súlyosságát, életvezetésükre való kihatását, az elszenvedett jogsértés érzelmi átélését és feldolgozottságát kellett vizsgálnia. Emellett az alperes védekezése folytán a II. rendű felperes tekintetében vizsgálni kellett kárenyhítési kötelezettségének teljesítését is.

A felperesek nem vagyoni kárigényüket arra alapították, hogy sérült a teljes családban éléshez való személyiségi joguk, gyermekük hirtelen és tragikus elvesztése mély érzelmi traumát okozott náluk, ami a testi épséghez és egészséghez való személyiségi jog súlyos sérelmét idézte elő. Az elsőfokú bíróság felhívta az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdését, a XX. cikk (1) bekezdését, a Ptk. 75. § (1) bekezdését, a 76. §-át, a 84. § (1) bekezdését, továbbá a Ptk. 355. § (1), (2) és (4) bekezdéseit. A nem vagyoni kártérítés összegének meghatározásánál utalt arra, miszerint a magyar jog elismeri a hozzátartozói kárigényeket, a hozzátartozók a közvetlen károsult ellen irányuló jogellenes magatartás következményi károsultjaiként léphetnek fel kárigényük érvényesítésénél. A Fővárosi Ítéltábla 7.Pf.21.285/2017/8. számú határozatában kifejtettek szerint a személyiséget ért kár valójában megfizethetetlen, a nem vagyoni kártérítés elvi alapjait rögzítő 34/1992. (VI. 1.) AB határozatban foglaltaknak megfelelően a polgári jogi védelem módja - a kártérítés - a sérelemhez képest valójában inadekvát, a kártérítési összeg meghatározásánál a bíróságok józanságának, mértéktartásának és elhivatottságának van szerepe.

A nem vagyoni kárigény körében a bíróságnak vizsgálnia kell, hogy természetes személy esetében a személyiségi jog megsértése következtében az emberi személyiség testi vagy lelki életminőségének hátrányos megváltoztatása bekövetkezett-e, tehát a perbeli esetben a felrótt magatartás eredményeként a külvilágban is észlelhető módon, csökkent-e a felperesek testi, lelki életminősége. Arra is figyelemmel kell lenni, hogy a nem vagyoni kártérítés megközelítőleg olyan helyzetbe hozza a károsultat, mint amilyen a káresemény előtt volt, de ne eredményezzen indokolatlan vagyoni előnyt. A nem vagyoni kártérítés összegének meghatározásánál jelentősége van a károsító esemény idején fennálló értékviszonyoknak, valamint a hasonló ügyekben követett ítélkezési gyakorlatnak is. A pénzbeli kártérítésnek a nem vagyoni károknál az a funkciója, hogy az elszenvedett sérelem hozzávetőleges kiegyensúlyozásáról olyan vagyoni szolgáltatás nyújtásával gondoskodik, amely az elszenvedett sérelemért körülbelül egyenértékű, de másnemű előnyt nyújt. A perbeli adatok szerint a felperesek életében legidősebb gyermekük jelentős szerepet vállalt, támogatta őket érzelmileg, szociális és anyagi szempontból is, itt **M.-n** csak rá számíthattak. A **K.-n** maradt családtagok anyagi segítségében is vállalta azt a szerepet, amelyet a felperesek nem vagy csak igen szerényen tudtak megvalósítani. Ez a családi összetartás a gyermek halálával megbomlott. Súlyosbítja a felperesek érzelmi válságát az a tény, hogy az áttelepülés miatt a családi kötelék jelentősége felértékelődött számukra és az egyetlen személy, aki a szűk környezetükben élt, meghalt. Ebből következően a

bíróság megállapította, hogy sérült a felperesek teljes és egészséges családban éléshez való joga. A szülők olyan mértékű veszteséget éltek meg, amelyet feldolgozni 3-4 évvel a tragédia után sem tudtak teljes mértékben, a váratlan és tragikus körülmények, a szociális biztonságérzet elvesztése nehezen elfogadhatóvá tették számukra gyermekük halálát. A gyászreakció az I. rendű felperesnél részben lezajlott, a II. rendű felperesnél a feldolgozatlan érzelmi veszteség következtében jelenleg is fennáll, a szakértő véleménye szerint megrekedt. A szakértő véleményében az eddigi beavatkozások mellett kiemelte azt is, hogy a II. rendű felperes állapotának változásához akár osztályos kezelés is indokolt lenne, míg az I. rendű felperes esetében elegendő lenne a II. rendű felperes állapotának stabilizálódása, mert ő maga képes az önerőből való feldolgozásra.

Az elsőfokú bíróság a felperesek személyes adottságaiban, életkörülményeiben bekövetkezett változásokat mérlegelve úgy ítélte meg, hogy az I. rendű felperes esetében 4.000.000 forint, a II. rendű felperes vonatkozásában pedig 6.000.000 forint az a megfelelő kompenzáció, ami alkalmas az őket ért jogsérelmek ellensúlyozására. Ezen összegekbe beszámította a felperesek által elismert alperesi teljesítéseket, melyek levonásával az alperest az I. rendű felperes részére 2.500.000 forint, a II. rendű felperes részére 4.500.000 forint megfizetésére kötelezte.

Az alperes a II. rendű felperes esetében közrehatásként hivatkozott arra, hogy nem tett meg mindent ahhoz, hogy a gyászt megfelelően feldolgozza, későn fordult szakorvosi segítségért. Ezt az álláspontot az elsőfokú bíróság nem osztotta. A baleset utáni félév a mély gyász ideje, a temetés megszervezése, megélése és a rokonokkal való halotti tor megrendezése, megülése az érzelmi feldolgozás része. A II. rendű felperesnél ez részben történt meg és maga fordult pszichiáterhez négy hónappal a haláleset követően. Ekkor intenzív kezelést kapott, majd ennek megismétlésére is sor került ugyanazon év őszén. A szükséges lépéseket tehát gyógyulása érdekében megtette, az nem kérhető számon a II. rendű felperesen, hogy a gyógyszeres kezelést alternatív módra váltotta, arra ugyanis nincs semmiféle előírás, hogy az ellenérdekű fél által leghelyesebbnek tartott gyógymódot válasszák. Mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság nem találta megalapozottnak az alperes II. rendű felperesi közrehatásra való hivatkozását.

A káresemény bekövetkeztekor hatályos szabályok szerint a kártérítés a károsító esemény bekövetkeztekor nyomban jár (Ptk. 360. § (1) bekezdés). A teljesítés elmaradása folytán a felpereseket megilleti a kamat, amelynek megfizetésére a bíróság az alperest a Ptk. 301. § (1) bekezdése alapján a halált követő naptól, 2014. január 15. napjától kötelezte. A feljegyzett 1.500.000 forint illeték viselésével kapcsolatos rendelkezésnél figyelembe vette, hogy a felperesek eredeti kereseti kérelmükben az alperest összesen 43.152.329 forint megfizetésére kérték kötelezni, amit utóbb 15.000.000 forintra leszállítottak. E két összeg aránya 65-35%. A felperesek kötelesek viselni a különbözeti összegre eső illetéket, ami 975.000 forint, mivel a leszállított keresetrész vonatkozásában a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján pervesztesnek minősülnek. Mivel teljes személyes költségmentességben részesültek, az őket terhelő illetéket 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. és 14. §-ai alapján az állam viseli. Az elsőfokú bíróság a leszállított keresetet nem találta eltúlzottnak, ezért a Pp. 81. § (2) bekezdését alkalmazva úgy döntött, hogy a leszállított, összesen 15.000.000 forint igény tekintetében az arra eső illetéket az alperes köteles viselni. A pernyertesség-pervesztesség arányának megfelelően kötelezte a bíróság a felpereseket az alperes részére a pernyertességével arányos perköltség, az ügyvédi munkadíj megfizetésére. Ennek mértékét a per tényleges tartamára és a képviselő kifejtett tevékenységére is figyelemmel a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdése alapján állapította meg.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, melyben kérte, hogy az ítélőtábla az elsőfokú ítéletet változtassa meg, az általa fizetendő kártérítést az I. rendű felperes

tekintetében 1.000.000 forintra, a II. rendű felperes vonatkozásában 2.000.000 forintra szállítsa le, továbbá a részére járó munkadíjat a felperesek tényleges pernyertessége és pervesztessége arányában (16-84%), a pertárgyérték alapján a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet szerint állapítsa meg, valamint a fizetendő szakértői díjat is ennek megfelelően határozza meg. Az alperes álláspontja szerint a pert megelőzően megtérített 1.500.000 forint nem vagyoni kártérítésre tekintettel az elsőfokú bíróság által a II. rendű felperesnek megítélt további, összesen 6.000.000 forint kártérítés meghaladja a kialakult bírósági gyakorlatot. Az I. rendű felperes tekintetében a szakértő megállapította, hogy a veszteséget részben feldolgozta, melyre önerőből képes. A baleset 2014. január 15-én következett be, ehhez képest a II. rendű felperes hónapokkal később ment el pszichiátriai kezelésre és igazoltan két kezelési időszakon vett részt. Hangsúlyozta az alperes, hogy a szakértői véleményben rögzítésre került, miszerint fél éve volt utoljára pszichiátriai kezelésen és rendszeres magánpszichiátriai kezelése nem igazolt. Ha az általa is elismert, a szakértői vélemény szerinti panaszai voltak, akkor szakszerű orvosi segítséget kellett volna igénybe vennie lelki gondozására, problémái enyhítésére, amelynek azonban nem tett eleget. Ennek kapcsán hivatkozott a Ptk. 340. § (1) bekezdése szerinti kárenyhítési kötelezettségre, ami tekintetében a Fővárosi Ítéltábla a 6.Pf.21.469/2009/5. számú ítéletében kifejtettek szerint a baleset következtében pszichésen sérült károsulttól általában elvárható, hogy mielőbbi gyógyulása érdekében szakszerű orvosi segítséget vegyen igénybe. Az ennek elmulasztása miatt fellépő nem vagyoni hátrányok következményeit ezért a II. rendű felperes a károkozóra, illetve a biztosítóra nem háríthatja át.

Indokolásából kitűnően az elsőfokú bíróság 30%-ot kitevő alperesi pernyertesség alapján kötelezte a felpereseket ügyvédi munkadíj megfizetésére. Az alperes álláspontja szerint az elsőfokú bíróság által megállapított pernyertesség-pervesztesség aránya nem helytálló, mert ténylegesen a 43.152.329 forint, legmagasabb pertárgyértékből kell kiindulni. Ehhez viszonyítva a felperesek csupán 16%-ban pernyertesek, míg az alperes 84%-ban. Emellett az elsőfokú bíróság a leszállított keresetet nem találta eltúlzottnak, ezért a Pp. 81. § (2) bekezdését alkalmazva az alperest kötelezte a kereseti illeték megfizetésére. A felperesek által érvényesíteni kívánt leszállított kereset eltúlzottságát mi sem mutatja jobban, hogy az elsőfokú bíróság a leszállított keresetnek is csupán 50%-át ítélte meg, tehát ő maga is magasnak tartotta az érvényesíteni kívánt nem vagyoni kártérítési követelést. Az ítéletből nem állapítható meg, hogy az alperes által fizetendő 252.460 forint szakértői díj a teljes összeg vagy az a bíróság által meghatározott arányszámok alapján került meghatározásra. Az ezzel kapcsolatos bizonytalanság miatt az alperes nem tudja a terhére rótt szakértői díjat elfogadni.

A felperesek fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú ítélet helybenhagyását és az alperes másodfokú perköltségben marasztalását kérték. Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság minden körülményt alaposan megvizsgált, semmilyen bizonyítékot nem hagyott figyelmen kívül, érvelése, illetve logikai következtetései lépésről lépésre nyomon követhetők, egymással ok-okozati összefüggésben állnak, és zárt logikai rendszert alkotnak, más értelmezést nem engedve. A másodfokú eljárás során a peres felek részéről eddig még nem értékelt új tény vagy bizonyíték nem merült fel, ezért fogadták el a felperesek az ítéletet és nem fellebbeztek ellene. Az alperesi fellebbezés a bizonyítékok újraértékelésére irányul, ami a felülmérlegelés tilalmába ütközik. A Kúria már több felülvizsgálati ügyben megállapította, hogy nincs lehetőség a figyelembe vett körülmények súlyának, nyomatékának eltérő mérlegelésére, amennyiben a bíróság egyébként arra a következtetésre jut, hogy az eljárást lezáró határozat más vonatkozásokban jogszerű lenne. Ezért ilyen esetekben eltérő ítélet nem várható, mert felülmérlegelésre lehetőség nincs.

Az elsőfokú bíróság a felperesek, különösen a II. rendű felperes kárenyhítési kötelezettségére külön is kitért, azt értékelte és megállapította, hogy e tekintetben a felperesek nem mulasztottak. Az elsőfokú bíróság részéről a pernyertesség, pervesztesség arányának számítása helytálló, melyről részletesen számot adott, annak levezetése érthető és a jogszabályoknak megfelel.

A fellebbezés részben alapos.

A perben a felek között csupán a nem vagyoni kártérítés mértéke volt vitás, amit az elsőfokú bíróság a felperesek személyes adottságaiban, életkörülményeiben bekövetkezett változások alapján, mérlegeléssel határozott meg. Fellebbezéséből kitűnően az alperes e mérlegelést mindkét felperes tekintetében arra alapítva támadta, hogy a megítélt kártérítések mértéke meghaladja a bírósági gyakorlatot. Ezzel kapcsolatban kiemeli az ítélet tábla, hogy a perben alkalmazandó 1952. évi III. törvény (továbbiakban: Pp.) 206. § (3) bekezdésében foglaltak alapján a nem vagyoni kártérítés összegét a bíróság a körülmények és bizonyítékok összességében való mérlegelésével, belátása szerint jogosult meghatározni. Erre tekintettel, az ilyen igény érvényesítésére irányuló egyedi és eltérő tényállású ügyekben szükségszerű a kártérítések összegének akár jelentős eltérése is, ezért összehasonlítás alapjául nem szolgálhatnak. Ezért az alperes önmagában a hivatkozott bírósági határozatokban megállapított kárösszegekre alapítva alaptalanul kifogásolta a jelen perben megítélt kártérítés mértékét. Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában megjelölte mindazokat a tényeket és körülményeket, melyeket a kártérítési összeg megállapításánál értékelt és mérlegelt. Az e körben részletesen kifejtettek alapján az általa mérlegeléssel megállapított kártérítési összegek az értékviszonyokhoz és az ítélkezési gyakorlathoz képest sem tekinthetők túlzottnak.

Az alperes fellebbezésében hivatkozott bírósági határozatok közül kiemeli az ítélet tábla a Kúria Pfv.III.20.449/2017/4. számú ítéletét. Ennek tényállása több alapvető tény tekintetében hasonlóságot mutat a jelen perbeli tényállással és az abban foglaltak cáfolják azt az alperesi állítást, hogy a jelen perben megítélt kártérítési összeg meghaladja a bírósági gyakorlatot. A határozat tényállásából kitűnően a felperesek hozzátartozója - az I-II. rendű felperesek fiatal, 29 éves gyermeke - 2014. augusztus 7-én közúti baleset következtében halt meg. Az alperesi biztosító a szülőknek peren kívül összesen 1.000.000 forint (személyenként 500.000 forint) sérelemdíjat fizetett. Az I. és II. rendű felperesek keresetükben személyenként az alperest további 3.500.000 forint sérelemdíj megfizetésére kérték kötelezni. Az elsőfokú bíróság az I. és II. rendű felpereseknek a keresettel egyezően személyenként 3.500.000 forint sérelemdíjat ítél meg, amelynek meghatározása során figyelembe vett egyik körülményként utalt arra, hogy az elfogadott szakértői vélemények a felpereseknél kóros állapotot nem rögzítettek, de megállapították náluk súlyos stresszhatásként a gyászeseményt, illetve azt, hogy a gyászt a maguk személyiségéhez mérten feldolgozták. A másodfokú bíróság az I. és II. rendű felpereseknek fizetendő sérelemdíjat indokolatlanul magasnak találta, ezért azt személyenként 2.000.000 forintra leszállította. A felperesi felülvizsgálati kérelem alapján a Kúria hivatkozott határozatával a jogerős ítélet (másodfokú határozat) felülbírálattal támadott részét hatályon kívül helyezte és az elsőfokú ítéletet ebben a részében helyben hagyta. Ebből következően, az alperes megjelölésével szemben (2.000.000 forint) a szülőknek személyenként járó sérelemdíj az elsőfokú bíróság által megítélt 3.500.000 forint volt, melyhez hozzáadva a peren kívül ezen a címen már teljesített 500.000 forintot, teljes sérelemdíjuk ténylegesen személyenként 4.000.000 forint. Kiemelendő továbbá, hogy a Kúria indokolása szerint az eset körülményeire, különösen a jogsértés súlyára, valamint annak sértettekre gyakorolt hatására figyelemmel a másodfokú bíróság által meghatározott összegek az I-II. rendű felperesek esetében indokolatlanul alacsonyak. Fiatal közeli hozzátartozójuk életének nem természetes elvesztéséből fakadó sérelem ugyanis súlyosnak minősül, ami minden nap jelentkező, intenzív veszteségélményt eredményez, amelynek felpereseknél való fennállását a szakértői bizonyítás igazolta.

A jelen perben beszerzett szakértői véleményből kitűnően, gyermekük halála a felpereseknél mély gyászreakciót indított. A normál gyász folyamatának lezajlása nagyjából egy évet vesz igénybe, mely idő alatt a fájdalom enyhül, a veszteség ténye elfogadhatóvá válik. A felperesek esetében azonban - egyénenként eltérő mélységű - patológiás gyászreakció zajlik, amelyhez legfőképp a halál

váratlansága, a tragikus körülmény, a gyermek elvesztése, a szociális támogatottság hiánya járulhatott hozzá. Az I. rendű felperes tekintetében a megélt veszteség csak részben feldolgozott, a feldolgozásra azonban feltehetőleg önállóan képes.

Az alperes kárenyhítési kötelezettsége tekintetében alaptalanul hivatkozott arra, hogy a II. rendű felperes a halálesetet követően csak hónapokkal később ment el pszichiátriai kezelésre, továbbá a szakértői vélemény szerinti panaszai enyhítésére szakszerű orvosi segítséget kellett volna igénybe vennie, melynek azonban nem tett eleget. A perben a halálesetet követően az orvosi segítségkérés tekintetében a II. rendű felperes részéről állapotára kiható „késelemre” adat nem merült fel. A rendelkezésre álló zárójelentések szerint a II. rendű felperest a ... Rehabilitációján két alkalommal kezelték és gyógyszeres terápiában részesült. A 2014. májusi kezelés zárójelentéséből kitűnően a II. rendű felperesnél gyászfolyamat zajlott, egy hónapja a kórházba beküldő pszichiátriai szakambulancián felírt gyógyszert kapta, állapota még érdemben nem változott, a megajánlott kórházi kezelést elfogadta. A 2014. november 13-i zárójelentés szerint a II. rendű felperest a pszichiátriai rehabilitációról korábban mérsékelten javult állapotban bocsátották el, gyászfolyamata azonban még zajlik, a veszteséget nem tudta feldolgozni, megérteni, elfogadni és mindenszenteki ünnepek közeledtével állapota hanyatlott, önként kérte kórházi kezelését. A keresetlevélben előadottak szerint a II. rendű felperes a haláleset óta pszichiátriai kezelés alatt áll, aki személyesen úgy nyilatkozott, hogy a ... Kórházban ... pszichiáterhez jár, aki beszél oroszul, így könnyebben tud vele beszélni, ő írja fel a gyógyszereket. Az alperes hivatkozásával szemben, a per elbírálása szempontjából jelentőséggel nem bír, hogy II. rendű felperes rendszeres magánpszichiátriai kezelése nem igazolt. Erre nézve az igazságügyi szakértői vizsgálat során tett nyilatkozatot, melyből kitűnően a gyógyszeres terapia („Frontint, Sanaxot és bogyókat szedett”) mellett, saját elhatározása alapján járt magánrendelésre pszichiáterhez, aki nem adott gyógyszert, hanem masszázst használt és a magánrendelésen volt hat hónapja utoljára.

A szakértő véleménye szerint a II. rendű felperes „az eddigi beavatkozások mellett” nem volt képes veszteségét feldolgozni, ezért állapotának változásához intenzív pszichoterápiás (akár osztályos kezelés formájában) segítség szükséges. A fellebbezésben az alperes a lelki gondozás, a lelki problémák enyhítésére szolgáló, ebből következően a szakértő által javasolt pszichoterápiás segítség igénybevételének hiányát rója a II. rendű felperes terhére. Ezzel kapcsolatban kiemeli az ítélet tábla, hogy a beteg panaszainak orvoslására, enyhítésére szolgáló kezelések meghatározása orvosi szakkérdés. A kórházi zárójelentésekből kitűnően, panaszai ismeretében a II. rendű felperes a pszichiátriai ambuláns és kórházi kezelése során is kizárólag gyógyszeres kezelésben részesült, intenzív pszichoterápiás kezelésének előírására adat nem merült fel, ennek hiányában, ilyen jellegű kezelés igénybevételének elmaradása terhére nem róható.

Mindezekre figyelemmel, részletes indokai alapján az elsőfokú bíróság mérlegelésen alapuló döntése a nem vagyoni kár összege tekintetében megalapozott.

Az alperes helytállóan kifogásolta az elsőfokú ítélet perben felmerült költségek viselésével kapcsolatos rendelkezéseit. Indokolásából kitűnően, az elsőfokú bíróság a perköltség viseléséről a felperesek által a keresetlevélben érvényesített 43.152.329 forint és a leszállított 15.000.000 forint követelés különbözete tekintetében a Pp. 81. § (1) bekezdése, míg a 15.000.000 forintos követelés vonatkozásában a 81. § (2) bekezdése alapján rendelkezett, ami nem helytálló. Emellett tételes számszaki levezetés hiányában az sem nem állapítható meg, hogy az alperesnek perköltségként fizetendő 390.000 forint ügyvédi munkadíjat milyen számítások eredményeként állapította meg. A perköltség tekintetében a Pp. 81. § (2) bekezdése az (1) bekezdéstől eltérő, külön szabály, ezért a követelés összegének egyes részeire együttes alkalmazásuk kizárt. Csupán utal az ítélet tábla arra,

hogyan az elsőfokú bíróság a Pp. 81. § (2) bekezdését alkalmazva, arra hivatkozással, hogy a felperesi leszállított követelés a megítélt összeghez képest nem eltúlzott, az alperest a 15.000.000 forintos követelésre eső illeték megfizetésére kötelezte. Ez a Pp. 81. § (2) bekezdésének alkalmazhatósága esetén sem helytálló, annak rendelkezése szerint ugyanis az ellenfél a terhére megállapított marasztalási összegnek megfelelő perköltség megfizetésére kötelezhető, ami a perbeli esetben összesen 7.000.000 forint volt.

A Pp. 82. § (2) bekezdése kártérítés iránti perben akkor alkalmazható, ha a kártérítés összege megállapítása bírói mérlegeléstől függ, a bíróság a követelt összegnél kevesebbet ítél ugyan meg, de a követelt összeg nem tekinthető nyilvánvalóan túlzottnak. Az ítélet tábla álláspontja szerint a kereseti követelés összegének leszállítása esetén a Pp. 82. § (2) bekezdésének alkalmazhatósága szempontjából az, hogy a követelés túlzott volt-e, a perindításkor előterjesztett követelés összege alapján ítélandó meg. A felperesek a keresetlevélben az alperest 43.152.329 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére kérték kötelezni és követelésüket az eljárás során a szakértői bizonyítást követően szállították le 15.000.000 forintra. Az elsőfokú bíróság a felperesek részére összesen 7.000.000 forint kártérítést ítél meg, melyhez képest a 43.152.329 forint követelésük nyilvánvalóan eltúlzott volt, ami irányadó a leszállított 15.000.000 forintos követelésre is, mert a megítélt összeg ennek felét sem éri el. Mindezekre tekintettel a perben a perköltségre a Pp. 81. § (1) bekezdése alkalmazandó, mely alapján a nagyobb részben pervesztes fél köteles az ellenérdekű félnek perköltséget fizetni.

A kifejtettek alapján az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése szerint részben megváltoztatta. A felperesek által perköltségként fizetendő ügyvédi munkadíjat a felek pernyertessége-pervesztessége aránya alapján felemelte. A 43.152.329 forintos követeléshez képest a felperesek összesen 7.000.000 forint értékben pernyertesek, míg 36.152.329 forint értékben pervesztesek, ami 16-84%-os arány. Ebből következően az alperest pervesztessége alapján a le nem rótt illeték 16%-a terheli, ezért az ítélet tábla az alperes által fizetendő illetéket 240.000 forintra (az 1.500.000 forint 16%-a) leszállította, az állam által viselt illetéket pedig 1.260.000 forintra felemelte. Pernyertességük alapján a felpereseknek 7.000.000 forint, az alperesnek 36.152.329 forint után jár perköltségként a képviselőjükkel felmerült ügyvédi munkadíj, ami a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (továbbiakban: IM rendelet) 3. § (2) bekezdése szerint számítva a felperesek tekintetében 350.000 forint, az alperes vonatkozásában 1.284.600 forint. Az ítélet tábla álláspontja szerint az alperes részére megítélhető ügyvédi munkadíjat az IM rendelet 3. § (6) bekezdése alapján indokolt mérsékelni, mert a kereseti kérelem leszállított része külön bizonyítást és a képviselő részére többlettevékenységet nem igényelt. Ezért az ítélet tábla az alperesnek megítélhető perköltséget az alperesi képviselő kifejtett tevékenysége alapján, a tárgyalások, a beadványok számát és a bizonyítás terjedelmét figyelembe véve 2/3 részére mérsékelte, ami 856.000 forint. Ebből levonva az alperes részéről a felpereseknek pernyertességük alapján fizetendő 350.000 forint ügyvédi díjat, az alperesnek megítélt perköltséget 506.000 forintra felemelte. Egyebekben az elsőfokú ítélet fellebbezéssel érintett részét helybenhagyta.

A másodfokú eljárásban a fellebbezési érték az I. rendű felperes tekintetében 1.500.000 forint, a II. rendű felperes vonatkozásában 2.500.000 forint. Az alperes a főkövetelés tekintetében pervesztes, ezért az ítélet tábla a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperest a felperesek részére a másodfokú perköltség, a képviselőjükkel felmerült ügyvédi munkadíj megfizetésére. Ezek összegét az egyes felpereseket érintő fellebbezési érték alapján az IM rendelet 3. § (5) bekezdése szerint határozta meg. Az alperes a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján köteles megfizetni az államnak a le nem rótt fellebbezési illetéket.

Budapest, 2019. március 21.

Fermanné dr. Polák Zita s.k.
a tanács elnöke

. Hegedűs Mária s.k.
előadó bíró

Véghné dr. Szabó Zsuzsanna s.k.
bíró